

Data przesłania artykułu: 19.12.2025

Data przyjęcia artykułu do druku: 20.12.2025

DOI: <https://doi.org/10.12775/AKZ.2025.011>

Katarzyna Łukasiak
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)
klukasiak@umk.pl
ORCID ID: 0001-5364-684X

Marcin Smoczyński
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)
marsmo@umk.pl
ORCID ID: 0000-0002-4111-0201

**X WIOSENNE SPOTKANIA ARCHIWALNE:
„NADZÓR ARCHIWALNY A ZARZĄDZANIE DOKUMENTACJĄ”.
Toruń, 29–30 maja 2025 r.**

W dniach 29–30 V 2025 r. odbyła się X edycja konferencji naukowej z cyklu Wiosenne Spotkania Archiwalne pt. *Nadzór archiwalny a zarządzanie dokumentacją*. Edycja ta miała charakter jubileuszowy i międzynarodowy. Konferencję zorganizowała Katedra Archiwistyki i Zarządzania Dokumentacją Instytutu Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wydarzenie zgromadziło ponad 200 uczestników reprezentujących jednostki administracji rządowej, samorządowej, rządowej w terenie oraz szkoły wyższe. Wśród uczestników nie zabrakło przedstawicieli archiwów różnego typu. Jubileuszowa edycja konferencji potwierdziła jej znaczącą pozycję w kalendarzu wydarzeń naukowych i branżowych poświęconych archiwistyce oraz zarządzaniu dokumentacją.

Konferencję otworzyli Dziekan Wydziału Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu prof. dr hab. Waldemar Rozynkowski, oraz Dyrektor Instytutu Historii i Archiwistyki UMK prof. dr hab. Krzysztof Mikulski, głos zabrała także pomysłodawczyni i inicjatorka cyklu konferencji prof. dr hab. Halina Robótka. W wystąpieniach inauguracyjnych podkreślono jubileuszowy charakter spotkania, jego międzynarodowy wymiar oraz aktualność problematyki nadzoru archiwalnego w kontekście dynamicznych zmian technologicznych i organizacyjnych.

Pierwszy dzień obrad rozpoczął panel wprowadzający, poświęcony podstawowym zagadnieniom nadzoru archiwalnego. Robert Degen w referacie *O istocie nadzoru archiwalnego* dokonał analizy pojęcia nadzoru archiwalnego, wskazując na jego znaczenie w archiwistyce oraz relacje pomiędzy archiwami a twórcami dokumentacji. Następnie Marlena Jabłońska w wystąpieniu *Pracownik nadzoru archiwalnego – zarys sylwetki* skupiła się na kompetencjach, zadaniach i odpowiedzialności osób wykonujących nadzór archiwalny, podkreślając potrzebę łączenia wiedzy teoretycznej z doświadczeniem praktycznym. Anna Jastrzębska-Pawlak w referacie *Kształtowanie narodowego zasobu archiwalnego – wczoraj, dziś i jutro* przedstawiła proces w perspektywie historycznej i współczesnej, zwracając uwagę na zmiany zachodzące w podejściu do selekcji i wartościowania dokumentacji. Panel zamknęło wystąpienie Ewy Perłakowskiej zatytułowane *Kształtowanie zasobów archiwalnych w świecie cyfrowym – czy i jakie zmiany w metodyce i praktyce nadzoru archiwalnego są konieczne?*, w którym omówiono wpływ cyfryzacji na dotychczasowe metody nadzoru oraz konieczność ich dostosowania do realiów dokumentu elektronicznego.

Kolejna część pierwszego dnia została poświęcona zagadnieniom nadzoru archiwalnego z perspektywy jednostki nadzorującej. Katarzyna Jaskółka-Leśniak w referacie *Wpływ nadzoru archiwalnego na zarządzanie dokumentacją w jednostkach organizacyjnych. Fakty i mity* przedstawiła realne skutki działań nadzorczych, odnosząc się do najczęściej spotykanych stereotypów dotyczących roli archiwów. Małgorzata Szabaciuk w wystąpieniu *Nadzór archiwalny i zarządzanie dokumentacją – między teorią a praktyką. Wyzwania i perspektywy* przeanalizowała rozbieżności między koncepcjami teoretycznymi a ich praktyczną realizacją w działalności instytucji, wskazując na kluczowe trudności oraz możliwe kierunki dalszych działań. Pierwszy dzień obrad zamknęło wystąpienie Marii Brzeskiej-Wasik, która zaprezentowała referat *Z wojskowej perspektywy. Kilka uwag na temat współczesnych wyzwań nadzoru archiwalnego w archiwach wojskowych*. Referentka omówiła specyfikę nadzoru archiwalnego w strukturach wojskowych, w tym kwestie bezpieczeństwa i ochrony informacji.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się panelem poświęconym perspektywie międzynarodowej. Ella Kok-Majewska i Kevin van Tuil w referacie *Zapobiegać jest lepiej niż leczyć. Nadzór archiwalny w Holandii na przykładzie Regionalnego Archiwum Rivierenland* zaprezentowali holenderski model nadzoru, oparty na działaniach prewencyjnych i ścisłej współpracy z aktotwórcami. Następnie Jindřich Kolda w wystąpieniu *Nadzór archiwalny w Czechach. Instytucje, zagadnienia, perspektywy* omówił strukturę i zadania instytucji sprawujących nadzór archiwalny w Czechach, wskazując na aktualne i przyszłe wyzwania systemowe. Panel zamknęło wystąpienie Ruslany Martseniuk pt. *Doświadczenia nadzoru*

archiwalnego w Ukrainie, w którym przedstawiono funkcjonowanie nadzoru archiwalnego w warunkach dynamicznych zmian administracyjnych i organizacyjnych.

Ostatnia część obrad została poświęcona spojrzeniu z perspektywy jednostki nadzorowanej. Elżbieta Wróblewska w referacie *Gdzie nadzór archiwalny nie sięga – dokumentacja elektroniczna poza systemami klasy EKD* zwróciła uwagę na luki w nadzorze archiwalnym w odniesieniu do dokumentacji gromadzonej w różnorodnych narzędziach teleinformatycznych. Tomasz Karaś w wystąpieniu *Cyfryzacja procesów zarządzania dokumentacją w kontekście nadzoru archiwalnego – wybrane zagadnienia z perspektywy jednostki nadzorowanej* omówił praktyczne aspekty cyfryzacji oraz związane z nimi trudności organizacyjne. Monika Czołczyńska w referacie *Pod nadzorem trzech archiwów. Z doświadczeń Instytutu Badawczego Łukasiewicz* przedstawiła złożoność funkcjonowania jednostki podlegającej kilku archiwom nadzorującym. Obrady zamknęło wystąpienie Piotra Frąckowiaka pt. *Nadzór (?) archiwalny w uczelni na przykładzie Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego*, w którym omówiono specyfikę nadzoru archiwalnego w strukturach akademickich.

Wszystkie referaty spotkały się z dużym zainteresowaniem uczestników. Każdemu wystąpieniu towarzyszyły liczne pytania oraz ożywione dyskusje, co potwierdziło, że problematyka nadzoru archiwalnego i zarządzania dokumentacją pozostaje niezwykle aktualna i istotna zarówno z perspektywy naukowej, jak i praktycznej. Konferencja ta stworzyła istotną przestrzeń wymiany myśli i doświadczeń, sprzyjającą integracji środowiska archiwistów i specjalistów w zakresie zarządzania dokumentacją, zarówno teoretyków, jak i praktyków, a także stanowiła istotny impuls do podejmowania dalszych badań oraz rozwijania współpracy naukowej i zawodowej.